

Národní rada pro vzdělávání 1994–2014: Dokumenty

157

Arnošt Veselý

Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálních věd

DOI: 10.14712/23363177.2015.77

Tato stat' slouží především jako doplněk ke studii *Národní rada pro vzdělávání 1994–2014: Geneze záměru a příčiny jeho neuskutečnění*, otištěné v tomto čísle *Orbis scholae*. Zde uvádíme přesné znění dokumentů, na které se tato studie odkazuje. Zdaleka ovšem nejde o vyčerpávající soubor všech využitých pramenů a informací.

1 Etapy a přehled hlavních událostí

V každé historické analýze nevyhnutelně vzniká problém, jak logicky rozčlenit vývoj do různých etap. V našem případě se jeví jako nejlepší členit období především podle vlády, která byla u moci (a s tím spojené politické podpory v Parlamentu České republiky), respektive podle ministra či ministryně školství. Je tomu tak proto, že formování Rady bylo většinou spojeno též se snahou legislativně ji ukotvit. Protože s každými volbami a novým složením Poslanecké sněmovny začínají všechny legislativní procesy nanovo, jeví se takové členění jako přirozené. Navíc, s novým složením Poslanecké sněmovny se zpravidla zásadně mění celková politická situace, včetně například programových priorit.

Na straně druhé ministři a ministryně na sebe různě navazovali a zároveň zdaleka ne všichni se myšlenkou na ustavení Rady zabývali. Celkem jsme tedy diskuse o Radě rozdělili do sedmi období, definovaných především na základě politické situace a povahy diskuse o Radě. Pro lepší orientaci v následném textu v tabulce 1 shrnuji hlavní události týkající se Rady. V pravém sloupci pak uvádím dokumenty s touto událostí související.

158 Tabulka 1 Přehled hlavních událostí

Datum	Událost	Dokument
Ivan Pilip 2. 5. 1994 – 4. 7. 1996		
1994	První zdokumentovaná zmínka o Národní radě pro vzdělávání v publikaci Rozvoj vzdělávací politiky	D1
20. 9.–4. 10. 1995	Návštěva examinatorů OECD v České republice	
1996	Vydání publikace OECD, kde je myšlenka Rady poprvé veřejně formulována	D2
Duben 1996	Návrh Rady ve volebním programu ODA	D3
Ivan Pilip 4. 7. 1996 – 2. 6. 1997		
listopad 1996	Ministr Pilip v tisku sděluje záměr na ustavení Rady od 1. 1. 1997	D4
listopad 1996	Návrh statutu Národní kurikulární rady od Koordinační rady středních a základních škol Unie zaměstnavatelských svazů ČR	D5
prosinec 1996	Kulatý stůl k problematice Národní rady pro vzdělávání v Ústavu rozvoje školství	D6
jaro/léto 1997	Materiál MŠMT k veřejné diskusi – Národní rada pro obsah vzdělávání	D7
Jiří Gruša 3. 6. 1997 – 2. 1. 1998		
18. 9. 1997	Usnesení výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR	D8
16. 10. 1997	Usnesení Výboru petičního, pro lidská práva, vědu, vzdělávání a kulturu Senátu Parlamentu ČR	D9
8. 12. 1997	MŠMT schvaluje na poradě vedení Návrh na ustavení Národní rady pro vzdělávání prostřednictvím přípravného výboru	D10
Jan Sokol 3. 1. 1998 – 17. 7. 1998		
27. 1. 1998	Nezavazující konečný text vládního prohlášení, podle kterého „vláda zváží ustavení NRV“	
5. 3. 1998	Kulatý stůl „Národní rada pro vzdělání“ v Ústavu výzkumu a rozvoje školství v Praze, na kterém náměstek ministra Roupec ohlásil první zasedání přípravného výboru NRV na 17. 3. 1998	D12
17. 3. 1998	První zasedání přípravného výboru NRV	D13
19. 5. 1998	První návrh statutu Rady pro vzdělávání ČR přijatý na zasedání Přípravného výboru NRV	D14
Eduard Zeman 22. 7. 1998 – 12. 7. 2002		
7. 4. 1999	Usnesení vlády České republiky – začátek práce na Bílé knize	
30. 9. 1999	Úvodní zasedání Rady pro vzdělávací politiku	D15
4. 11. 1999	Statut a jednací řád Rady pro vzdělávací politiku vydán ministrem	
7. 2. 2001	Konečná podoba Bílé knihy byla projednána a schválena usnesením vlády č. 113	D16

20. 3. 2001	Vláda předložila Poslanecké Sněmovně návrh školského zákona, který obsahoval i zřízení Národní Rady pro vzdělávání	D17, D18
22. 5. 2001	Sněmovna vrátila návrh školského zákona k přepracování	
Petra Buzková 15. 7. 2002 – 4. 9. 2006		
3. 3. 2003	Usnesením vlády zřízena Rada vlády pro rozvoj lidských zdrojů	D19
11. 3. 2004	Vládní návrh školského zákona předložen Sněmovně – neobsahuje Radu	
Miroslava Kopicová 4. 9. 2006 – 8. 1. 2007		
Dana Kuchtová 9. 1. 2007 – 3. 10. 2007		
Martin Bursík 2. 11. 2007 – 4. 12. 2007		
Ondřej Liška 4. 12. 2007 – 8. 5. 2009		
Miroslava Kopicová 8. 5. 2009 – 13. 7. 2010		
Josef Dobeš 13. 7. 2010 – 30. 3. 2012		
Petr Fiala 2. 5. 2012 – 10. 7. 2013		
září 2012	Zahájení prací na Strategii 2020	
17. 1. 2013	Zahajovací konference k přípravě Strategie vzdělávání 2020	
30. 5. 2013	5. tematický kulatý stůl ke S2020: Kvalitní řízení vzdělávacího systému a posilování jeho kapacity	
Dalibor Štys 10. 7. 2013 – 29. 1. 2014		
prosinec 2013	Podkladový materiál ke Strategii 2020	D21
30. 12. 2013	Budoucí ministr Chládek poprvé v tisku sděluje záměr ustavit Radu	D22
Marcel Chládek od 29. 1. 2014		
12. 2. 2014	Prohlášení vlády obsahuje ustavení Národní rady pro vzdělávání	D23
9. 7. 2014	Usnesením vlády č. 538 schválena Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020, obsahující myšlenku Rady	D24
24. 10. 2014	Prohlášení ministra Chládky v tisku o zřízení Národní rady pro vzdělávání v čele s Václavem Klausem	
20. 11. 2014	Kulatý stůl SKAV a EDUIN: „Co máme očekávat od Národní rady pro vzdělávání?“	

2 Dokumenty

D1 – První zdokumentovaná zmínka o Radě v publikaci Rozvoj vzdělávací politiky

Vývoj v této oblasti zatím příliš pozitivní není, práce poradních orgánů ministerstva neslouží plně svému účelu. Novým impulsem v této oblasti by mohlo být ustavení Národní rady pro vzdělávání. Vznik nezávislého poradního orgánu, který by byl složen z reprezentantů relevantních složek společnosti a podobný těm, které již

160 v mnoha evropských zemích existují, velmi doporučovali zahraniční experti jak pro problematiku vysokých škol, tak pro školy základní a střední (Kalous, 1994, s. 31–32).

Kalous, J., et al. (1994). *Rozvoj vzdělávací politiky*. Praha: Akademie J. A. Komenského.

D2 – Záměr na ustavení Rady ve Zprávě OECD

Časté výměny vedoucích pracovníků MŠMT (včetně ministrů) nevytvořily příznivé podmínky pro úspěšnou transformaci v resortu. (OECD, 1996, s. 58).

Examinátorský tým se domnívá, že mnohé strategické otázky v oblasti vzdělávání vyžadují rozsáhlé konzultace předtím, než je MŠMT zavede do praxe. Ve většině zemí OECD existuje nejméně jeden celostátní konzultační orgán, jehož složení a funkce jsou dány zákonem a který odpovídá za formulaci a koordinaci profesních a společenských zájmů hlavních partnerů v oblasti vzdělávání. Vytvoření takového orgánu nebo orgánů v České republice by z dlouhodobého hlediska vneslo stabilitu do vzdělávací politiky (OECD, 1996, s. 151).

OECD. (1996). *Zprávy o národní politice ve vzdělávání: Česká republika*. Praha: ÚIV.

D3 – Volební program ODA

Ustavit Národní radu pro vzdělávání složenou z odborníků, praktiků a veřejnosti, která by se vyjadřovala ke koncepčním otázkám vzdělávání

Právo, 10. 5. 1996.

D4 – Záměry ministra Pilipa

Ministr dále včera novinářům oznámil, že by začátkem příštího roku měla začít fungovat Národní rada pro vzdělávání. Ta by se podílela na koncepci vzdělávací soustavy (koncepte bude zakotvena v novém školském zákoně, jehož schválení se předpokládá ještě v tomto školním roce). (*Slovo*, 9. 11. 1996)

„Obsah učiva není věcí rozhodování úředníků ani politiků, ale odborníků,“ řekl Pilip s tím, že by začátkem příštího roku měla začít pracovat Národní rada pro vzdělávání. Byla by složená z předních odborníků z vysokých škol, vědeckých ústavů a pedagogických organizací. Ti by rozhodovali o klíčovém obsahu studia na jednotlivých typech škol, o poměru předmětů a o tom, co by měli žáci v jednotlivých ročnících umět. (*Právo*, 11. 11. 1996)

Chceme vytvořit diskuzní platformu reprezentantů jednotlivých druhů a typů škol. Měla by se zabývat především obsahovými záležitostmi a napomoci vytvoření takového mechanismu, aby školství méně podléhalo různým politickým změnám.

Politická změna může znamenat třeba jinou správu školství, třeba i opuštění odvětvového systému, mohou vznikat nové typy škol apod. Změna ministra by však neměla mít vliv na zásadní změny v obsahu výuky. To by měla právě zaručit tato jakási národní kurikulární rada, kde by vedle odborníků pedagogů byli i lidé z jiných sfér společnosti.

Učitelské noviny, 41–42, 12. 11. 1996.

D5 – Návrh Unie zaměstnavatelských svazů ČR zaslaný ministru Pilipovi dne 22. 11. 1996

[Náš návrh je] formulován v souladu s doporučením OECD jako návrh na ustavení Národní kurikulární rady, MŠMT prezentovalo tuto instituci jako Národní radu pro vzdělávání. Rozdíl v názvu není podstatný, rozhodující je její poslání, postavení, hlavní úkoly. Posláním rady by podle našeho názoru mělo být: hodnotit a akreditovat vzdělávací programy a standardy plnit funkci poradního grémia pro orgány státní správy a parlamentu.

Hospodářské noviny, 20. 12. 1996.

D6 – Kulatý stůl k otázce Národní rady

Úvodní vystoupení vrchního ředitele skupiny II. Krátkého z MŠMT

Komunikace mezi ministerstvem a veřejností dlouhodobě a systémově není v pořádku. Je to i potřeba získat pevnější oporu při prosazování určité podoby kurikula. Tvorba kurikula se ukazuje nejvíce problémovou agendou ministerstva, nepříjemnou agendou, kde se nejvíce rozvinula pluralita názorů. V současné situaci je pozice ministerstva, pokud stojí samo proti diskutujícím a nenechá diskutovat jednotlivé zájmové skupiny mezi sebou, velmi problematická. Je tu tedy snaha přenést pravomoc i odpovědnost alespoň částečně na jiný orgán.

Vrchní ředitel Svoboda z MŠMT

Když pan ministr záměr vyhlášoval, byla interpretace v tisku nepřesná. Tato rada by primárně neměla být složena z lidí, kteří jsou bezprostředně spojeni se školstvím a ve školství působí. Cílem bylo zatáhnout do řešení školské problematiky lidi, kteří stojí mimo školský systém a jsou zainteresováni na jeho výsledcích. Jestliže je takovýto orgán legislativně nezakotven, znamená to, že autorita rady může být odvozena jedině od autority lidí, kteří se v ní nacházejí. Původní myšlenka byla dostat do této národní kurikulární rady skutečně osobnosti par excellence, stojící ve vysokých patrech společenského postavení (jen pro představu několik jmen – např. Baťa, Tigrid, Tošovský ap.).

Diskuse, která se rozvinula kolem hustě obsazeného kulatého stolu, potvrdila, že představy o složení a funkci rady (národní? – kurikulární?, jedna rada, nebo několik?) jsou opravdu velmi nezralé, pojmy nejasné a nepřesné. Mnozí účastníci však považují její ustavení za naléhavé.

Učitelství (1996/97), 4(6), s. 12.

D7 – Návrh MŠMT na zřízení Národní rady pro obsah vzdělávání

Složení Národní rady pro obsah vzdělávání

NROV bude ustavena jmenováním jednotlivých členů ministrem školství, mládeže a tělovýchovy. Navrhuje se doba jmenování na 2 roky.

Členství vznikne jednou ze dvou forem:

- a) individuální nominací ministrem
- b) delegací příslušného kolektivního subjektu (reprezentace sociálních partnerů)

Složení:

Ad a) nominace ministrem:

- 1) veřejně známé osobnosti, významní publicisté, tvůrci veřejného mínění (6)
- 2) experti ze školské oblasti (2)

Ad b) delegace:

- 1) představitel velkých zaměstnavatelů a zaměstnavatelských svazů (5)
- 2) delegovaní představitelé Svazu měst a obcí (2)
- 3) reprezentanti vysokých škol (6)

UK Praha

MU Brno

UP Olomouc

představitel technických vysokých škol

představitel lékařského vysokého školství

představitel ekonomického vysokého školství

- 4) delegovaní představitelé školských asociací (6)

Asociace ředitelů základních škol

Asociace pedagogů základních škol

Asociace ředitelů gymnázií

Asociace ředitelů SOŠ

Asociace učňovského školství

Sdružení soukromých škol

- 5) delegovaní představitelé rodičovských sdružení (2)

NROV v tomto složení bude mít 29 členů.

Ze svého středu si volí předsedu, který řídí jednání a odpovídá za formulaci výstupů. Předseda je volen na období 1 roku. Členství v NROV je čestné.

Činnost Národní rady pro obsah vzdělávání

NROV se zabývá obsahem vzdělávání na všech typech a stupních škol vymezených zákonem 29/1984 Sb. ve znění pozdějších předpisů (mateřské školy, základní školy, střední školy) s výjimkou vyšších odborných škol.

Hlavním předmětem činnosti NROV je projednávání a vyjádření stanoviska k výroční zprávě o obsahu vzdělávání, předkládané resortními ústavy MŠMT zabývajícími se obsahem vzdělávání (dále jen RÚ) za uplynulý školní rok do konce září. Tato zpráva obsahuje povinně:

- a) přehled o inovacích uskutečňovaných v uplynulém roce
- b) charakteristika výstupů činnosti MŠMT a výzkumných ústavů v oblasti obsahu vzdělávání
- c) charakteristika významných evaluačních akcí a jejich výstupů
- d) informace o významných zahraničních či mezinárodních změnách či vývojových trendech v kurikulu škol
- e) návrh strategie MŠMT a RÚ v rozvoji kurikula pro budoucí období
- f) charakteristika plánovaných aktivit RÚ v rozvoji obsahu vzdělávání do budoucího roku

Stanovisko NROV obsahuje i zhodnocení činnosti ústavu v rozvoji obsahu vzdělávání za minulé období. Případné připomínky NROV ke zprávě, na nichž se rada usnese (zejména k bodům e) a f)), může předkladatel zprávy zapracovat do zprávy před konečným předložením ministerstvu ke schválení. Bez ohledu na to, zdali připomínky NROV byly při konečném schvalování ministerstvem akceptovány či nikoliv, se ministerstvo zavazuje ke zveřejnění plného textu stanoviska NROV.

Ministerstvo se dále zavazuje předložit NROV k projednání všechny zásadní koncepční dokumenty, zabývající se státní politikou v oblasti obsahu vzdělávání.

Činnost NROV může dále obsahovat:

- shromažďování podnětů od občanů, občanských sdružení a institucí k otázkám obsahu vzdělávání, jejich vyhodnocování a zpracování do podoby ucelených doporučení
- vyjádření týkající se konkrétních dokumentů, stanovících obsah vzdělávání, ale i učebnic, metodických postupů užívaných při výuce i otázek přípravy učitelů
- iniciování výzkumů veřejného mínění k otázkám obsahu vzdělávání
- iniciace pedagogického výzkumu
- na základě těchto podnětů – zpracování doporučení pro příslušný orgán (MŠMT), obsahující návrhy konkrétních opatření

NROV a jednotliví její členové mají právo vyžádat si potřebné informace z MŠMT, ČŠI i z jednotlivých vzdělávacích institucí, pokud tato žádost není v rozporu se zákonem o ochraně osobních dat.

Ministerstvo se zavazuje poskytnout členům NROV dostatečné informace o různých aspektech vzdělávací politiky státu (např. formou školení).

Činnost NROV je určena především MŠMT, ale může se svými doporučeními obracet i na Českou školní inspekci, vysoké školy, pedagogické fakulty, tvůrce vzdělávacích programů, tvůrce učebnic apod. Doporučení NROV jsou veřejně publikována (např. Věstník MŠMT). MŠMT se zavazuje, že na doporučení NROV veřejně odpoví a vysvětlí svůj postoj k tomuto doporučení.

Schůzi NROV svolává alespoň dvakrát ročně, nejvýše však čtyřikrát ročně předseda NROV. První jednání svolává ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

NROV je usnášeníschopná, pokud jsou přítomny alespoň dvě třetiny všech členů. O výsledném doporučení rozhoduje hlasováním ne principu dvoutřetinové většiny přítomných.

Ředitel RÚ (po dobu existence dvou ústavů oba ředitelé) mají právo účasti na jednání NROV bez možnosti hlasování.

Bližší podrobnosti o své činnosti stanoví NROV svým jednacím řádem.

K zajištění činnosti NROV bude ze strany RÚ poskytnuto administrativní zázemí – sekretářka/tajemník. Hlavním úkolem tohoto pracovníka je podle pokynů předsedy NROV připravovat podklady pro jednání NROV a vést zápisy z jednání.

Postup při ustavení

Činnost NROV připraví sedmičlenný přípravný výbor (s účastí zástupce MŠMT), jehož úkolem bude:

- vypracování návrhu jmenovitého seznamu členů rady nominovaných ministrem, předložení ministrovi ke schválení
- zpracování návrhu jednacího řádu rady
- příprava prvního jednání rady

Učitelé listy (1997/98), 5(1), s. 5.

D8 – 18. Schůze výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu PS 17. září 1997 (Záznam diskuse)

Novým prvkem bylo souběžné posuzování dvou různých návrhů. Diskutovalo se jednak nad ministerským návrhem (...), přičemž zástupci ministerstva dr. Kozel a Mgr. Šumský vystupovali v roli účastníků diskuse. Téměř stejný prostor byl dán zástupcům i návrhu Unie zaměstnavatelských svazů a Unie rodičů (...), který vidí radu jako platformu pro dialog sociálních partnerů bezprostředně zapojených do procesu vzdělávání.

Rozprava se vedla v podstatě nad šesti základními otázkami:

- 1) účel NRV – zda poradní, konzultační nebo i rozhodovací pravomoci
- 2) zda by to měl být orgán posuzovací, nebo iniciační
- 3) zda rozsah činnosti by měl zahrnovat pouze obsah vzdělávání (kurikulum), nebo všechny otázky vzdělávání
- 4) zda má být NRV orgán politický, nebo odborný
- 5) zda má být ve vazbě na MŠMT, na parlament, nebo zcela nezávislým orgánem

6) zda se jeho agenda má týkat otázek dílčích, či obecných

Diskutující poslanci bez ohledu na své stranické zařazení shodně doporučovali, aby NRV byla orgánem nezávislým na MŠMT, který by byl nepolitický. Jako nejschůdnější se v této chvíli jeví, aby byla odpovědná parlamentu. Posuzovala by vzdělávání jako celek a byla by orgánem poradním a iniciačním

Učitelé listy (1997/98), 5(2).

Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/vybory/vvkm/zapis/zk018.htm>

D9 – 18. Schůze výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu PS 17. září 1997 (přijaté usnesení č. 133)

Výbor pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu po informaci náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy F. Kozla a po rozpravě

- I. podporuje ustavení Národní rady pro vzdělávání (dále jen NRV) a její výhledové zakotvení v příslušné zákonné normě.
- II. doporučuje Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy, aby NRV byla cílově vymezena na základě následujících zásad:
  - smyslem ustavení NRV je vznik orgánu, který bude projednávat otázky vzdělávání a výsledky svých jednání zveřejňovat; velký význam přitom má posilování veřejné diskuse o vzdělávání i samotný proces dosahování veřejně přijatelného konsensu;
  - náplní práce NRV jsou zvláště obecné otázky týkající se celého systému vzdělávání a vzdělávací politiky, nejen jeho obsahu (tomu odpovídá i návrh na úpravu jejího názvu – Národní rada pro vzdělávání);
  - funkce NRV je poradní a iniciační (projednává, konzultuje, doporučuje, vyjadřuje se, posuzuje);
  - způsob ustavení a jmenování členů NRV vychází z požadavku na její nezávislost;
  - složení NRV vyváženě odráží různé pohledy a zájmy ve vzdělávání.
- III. doporučuje Ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy ustavení NRV před jejím legislativním zakotvením (pokud možno na počátku roku 1998), což předpokládá přechodná ustanovení, v rámci nichž všechny uvedené zásady nemohou být ještě naplněny. Zkušenosti s činností NRV budou zohledněny v budoucí zákonné úpravě.
- IV. žádá Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, aby mu do 30. 11. 1997 předložilo k dalšímu projednání novou verzi návrhu na ustavení NRV.

Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1996ps/vybory/vvkm/usneseni/uk0133.htm>.

D10 – Národní rada pro vzdělávání dle porady vedení MŠMT

„Partnerský orgán odborného a sociálního dialogu, který se od poradních orgánů MŠMT liší nezávislostí na konkrétní osobě ministra. Má jiný mechanismus výběru, a proto má šanci vnést stabilitu do vzdělávací politiky. NRV je tak nejspíše ná-

166 strojem dialogu a hledání konsensu... Je zřejmé, že NRV nemůže mít kompetence rozhodovací. Její autorita musí být jednoznačně neformální, odvislá na autoritě osob, které se na její činnosti budou podílet, a na výsledcích jejich práce. Nepůjde ovšem pouze o orgán oponentní k materiálům vzniklým na MŠMT, ale též iniciační a přicházející s vlastními návrhy koncepcí. Těžištěm činnosti NRV budou především otázky vzdělávací politiky a otázky kurikulární (tzn. nejen obsahové, ale v celé šíři chápání pojmu kurikulum.“

„Ustavení NRV nebude snadnou, jednorázovou záležitostí. Lze spíše očekávat dlouhý proces zrání a učení, kterým si musely projít i jiné země. Zdá se být prospěšné začít co nejdříve a postupovat po menších krocích. První etapa by měla být charakterizována ustavením malého přípravného výboru, který bude již mít částečně reprezentativní složení a bude se připravovat na své rozšíření.“

„Předpokládáme, že NRV by se měla skládat ze sociálních partnerů, odborné veřejnosti a zástupců státu. Většinu budou tvořit zástupci prvních dvou skupin s tím, že nejširší platformu by tvořili zástupci školských asociací (předškolní výchova, základní, střední, vyšší a vysokoškolské vzdělávání, obecní, státní, církevní i soukromé) a renomovaní odborníci např. z vysokoškolských pracovišť.“

„Jedna možnost toho, aby školství méně podléhalo politickým změnám, je princip delegování, kdy výběr členů NRV není závislý na jedné osobě, ale je prováděn delegováním z různých jasně definovaných zdrojů... Základním principem jednání NRV bude princip přijetí stanoviska NRV konsensem či velmi výraznou (více než 2/3) většinou.“

„V době, kdy se sociální partneři začínají již samostatně koordinovat, se zdá, že MŠMT stojí pouze před volbou, zda se postaví do čela procesu, nebo bude za vývojem pokulhávat,“ velmi případně konstatuje v závěru ministerský materiál.

MŠMT. (1997). Národní rada pro vzdělávání /návrh na ustavení NRV prostřednictvím přípravného výboru/. Dokument ze dne 27. 11. 1997. Schváleno poradou vedení MŠMT 8. 12. 1997. Č.j. 34 665/97-20,22.

D11 – Interpretace role Rady v Lidových novinách

O Národní radě pro vzdělávání jako o jakési radě moudrých, v níž by byly obecně uznávané osobnosti spolupracující se školskými odborníky, se začalo na ministerstvu školství hovořit zhruba před dvěma lety. Předcházely diskuse o tom, kdo má v demokratické společnosti nést zodpovědnost za stanovení náplně výuky, která nemůže v žádném případě postihnout víc než nepatrný zlomek stále se rozšiřujícího lidského poznání. Ustavení takového orgánu doporučil také mezinárodní tým examinátorů Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), který se zabýval analýzou českého školství. Z jeho závěrečné zprávy vyplývá, že národní rada by představovala širokou platformu otevřenou všem zainteresovaným subjektům jak zevnitř, tak i zvnějšku vzdělávacího systému. Byl by jí svěřen úkol hodnotit a akreditovat vzdělávací programy, radit ministerstvu i jednotlivým školám ve věcech týkajících se

obecných vzdělávacích trendů, vyhodnocovat nejlepší návrhy a podporovat výzkum a vývoj v oblasti výuky.

Radka Kvačková, *Lidové noviny*, 30. 1. 1998.

D12 – Záznam z kulatého stolu Národní rada pro vzdělání – 5. 3. 1998

Náměstek ministra Mgr. Petr Roupec vyjádřil velkou vůli současného vedení MŠMT řešit nakupené problémy a přispět k ustavení NRV. Vzdělávání není podle něho úzce resortní zájem, je chápáno v nejširším kontextu jako celoživotní učení. Dosud chybí strategie vzdělávání, resort školství nemá koncepci. NRV by měla pomoci tyto otázky řešit v širokém kontextu přesahujícím jedno volební období. Musí existovat kontinuita vývoje a jeho perspektivy bez ohledu na změny ve vedení ministerstva. Ustavení NRV může být velmi významným signálem pro všechny zúčastněné.

Petr Roupec: Nynější vedení MŠMT si je vědomo, že vzdělávání musí zahrnovat všechny oblasti, a proto má snahu propojovat se se všemi partnery z řad zaměstnavatelů i s nestátním segmentem vzdělávání. NRV by měla být orgánem, ke kterému se může obracet kdokoli. Vše musí být postupně zakomponováno do právního systému. Preferujeme otázku času, což přináší samozřejmě rizika. Bude rozumné tato rizika snášet, protože je potřeba jednat velmi rychle.

Stanislav Štech: Mám strach, že se od národní rady očekává příliš mnoho. Stává se z ní takový zvláštní koš nenaplněných nadějí.

Jan Kovařovic: Funkcí NRV je řada a nejsou kompatibilní. Příčinou je izolace MŠMT od společnosti, která bohužel trvá od listopadu 1989. Chybí tady všechno – orgány pro vztah se sociálními partnery na bázi tripartity, vybavené určitými kompetencemi, ale chybí tu i „rada moudrých“. Zřejmě postupně vznikne víc orgánů s různými funkcemi. Proto je nutné nejprve jasně vymezit tyto funkce a zjistit jejich kompatibilitu. Pak se teprve dospěje k tomu, zda půjde o jeden orgán, dva nebo více a jaký charakter budou mít. Pokud tohle neuděláme, jsou všechny diskuse naprosto předčasné.

Učitelské listy (1997/98), 5(6), s. 7.

D13 – Členové přípravného výboru rady

Seznam členů Přípravného výboru Rady pro vzdělávání v ČR: ing. Pavel Ernst, CSc., MUDr. Petr Ježek, RNDr. Jindřich Kitzberger, Mgr. Daniel Kroupa, ing. Jan Koucký, Mgr. Dušan Martinek, Mgr. Petr Roupec, Růžena Ryglová, PhDr. Jaroslav Sekot, PhDr. Marcela Štiková, PaedDr. František Vízek, doc. ing. Ivan Wilhelm, CSc.

Učitelské listy (1997/98), 5(10), s. 8.

168 D14 – Návrh 1. části statutu Rady pro vzdělávání ČR dle přípravného výboru

Návrh 1. části statutu Rady pro vzdělávání ČR

Hlava I

Poslání a funkce

Alternativa I.: Rada pro vzdělávání v ČR (dále jen Rada) je nezávislý veřejný orgán občanské společnosti. Rada plní funkci konzultačního, iniciačního, oponentního a hodnotícího grémia.

Alternativa II.: Rada pro vzdělávání (dále jen Rada) je konzultativní, iniciační a poradní orgán vlády ČR v oblasti vzdělávání a výchovy (tj. celoživotního osvojování si vědomostí, dovedností, společenských postojů a duchovních hodnot, socializace a humanizace).

Rada usiluje o dohodu sociálních a dalších partnerů při řešení problémů systému vzdělávání a o takovou vzdělávací politiku státu, která bude dosažené dohody uskutečňovat. Ve svých aktivitách vychází Rada z předpokladu, že její další činnost bude uzákoněna. V souladu s tím:

- a) projednává, posuzuje a iniciuje návrhy v oblasti:
  - dlouhodobých cílů vzdělávání
  - legislativních změn
  - koncepcí a strategií rozvoje systému vzdělávání
  - funkcí jednotlivých úrovní a subsystémů vzdělávání
  - působení kurikula včetně kurikula skrytého, vzdělávacích programů a standardů
  - evaluace vzdělávání
  - profesionálního rozvoje učitelů a změn jejich pracovních podmínek
- b) každoročně se vyjadřuje k(e):
  - zprávě o stavu vzdělávání v ČR předkládané MŠMT
  - zprávě o stavu vzdělávání ve vazbě na zaměstnanost
  - výroční zprávě České školní inspekce
  - vládnímu návrhu zákona o státním rozpočtu na následující kalendářní rok (ještě před jeho projednáním v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR
  - koncepci vládní politiky v oblasti vzdělávání a ke způsobu jejího uskutečňování
  - grantové politice z hlediska potřeb vzdělávání
- c) podněcuje a rozvíjí veřejnou diskusi o možných alternativách řešení problémů souvisejících se vzděláváním a o výhodách, nevýhodách a rizicích jednotlivých alternativ v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém časovém horizontu
- d) zveřejňuje stanoviska a doporučení k projednaným materiálům.

Učitelské noviny (1998), 29, s. 19.

D15 – Členové Rady pro vzdělávací politiku

Předsedou Rady byl Vladislav Rosa (v té době předseda Akademického senátu UK v Bratislavě a Ústředný školský inspektor). Prvním místopředsedou Rady byl Karel

Rýdl (PedF UK a SKAV), místopředsedou pak Jaroslav Rössler (předseda Českomoravského odborového svazu pracovníků školství). Dalšími členy Rady pak byli: Jaroslav Soural (1. náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy), Petr Roupec (poradce ministra školství, mládeže a tělovýchovy), Josef Průša (náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy), Jaroslav Müllner (náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy), Ladislav Čerych (Středisko vzdělávací politiky, PEaF UK), Irena Ondrová (místopředsedkyně Výboru pro vzdělávání, vědu, kulturu, lidská práva a petice, Senát Parlamentu ČR), Petr Mareš (předseda Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu, Poslanecká Sněmovna Parlamentu ČR), Dušan Martinek (Českomoravská konfederace odborových svazů), Josef Filouš (předseda Sdružení školských asociací ČR – CZESHA), Marcela Štiková (předsedkyně školské komise Svazu měst a obcí), Ivan Paul (Svaz průmyslu a dopravy), Jindřich Kitzberger (SKAV, ředitel ZŠ), Jan Hron (děkan Provozně ekonomické fakulty ČZU v Plzni), Jan Wiesner (Svaz českých a moravských výrobních družstev), Ivan Wilhelm (předseda České konference rektorů, rektor UK).

MŠMT. (2001). Pozvánka na tiskovou konferenci dne 21. 6. 2001.

D16 – Národní rada v Bílé knize

Úlohou centra tedy bude především stanovit strategické cíle a hlavní principy, definovat pravidla hry, vytvářet odpovídající podmínky, založit hlavní mechanismy nepřímého řízení, monitorovat procesy, vybudovat komplexní systém evaluace na všech úrovních tak, aby byla zajištěna odpovídající úroveň vzdělávání. Důležitým pomocníkem a korektivem záměrů MŠMT bude ústřední orgán, jmenovaný vládou – Národní rada pro vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů. Tento mezirezortní poradní sbor reprezentující českou občanskou společnost bude spolupracovat s MŠMT, MPSV a dalšími rezorty a bude do značné míry nezávislý. Institucionální základna, pravomocí a pravidla fungování budou dány statutem tohoto orgánu a přispějí k prohloubení koordinace činnosti a spolupráce MŠMT s jinými rezorty.

MŠMT (2001). *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha.* Praha: ÚIV, s. 21.

D17 – Národní rada v návrhu školského zákona v díle 3 v § 199

(1) Zřizuje se Rada pro vzdělávání jako odborný poradní orgán vlády. Rada má 30 členů. Polovinu členů Rady pro vzdělávání jmenuje a odvolává předseda vlády na návrh ministra školství, mládeže a tělovýchovy, polovinu na návrh celostátně působících organizací zaměstnavatelů, celostátně působících organizací zaměstnanců, celostátně působících učitelských organizací a celostátně působících národnostních sdružení občanů, Rady pro národnosti a Rady vysokých škol.

- 170 (2) Funkční období Rady pro vzdělávání je tříleté.
- (3) Rada pro vzdělávání zejména projednává
- návrhy zásadních školských právních předpisů,
  - návrh státního programu vzdělávání podle § 6 odst. 1,
  - dlouhodobý záměr v oblasti vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy,
  - zprávu o stavu a rozvoji výchovně vzdělávací soustavy,
  - výroční zprávu České školní inspekce,
  - další dlouhodobé koncepční materiály v oblasti vzdělávání.
- (4) Statut a jednací řád Rady pro vzdělávání vydává na návrh ministra školství, mládeže a tělovýchovy vláda.

Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=881>.

D18 – Národní rada v návrhu školského zákona – důvodová zpráva

Rada pro vzdělávání je orgánem, který má pomoci ministerstvu, vládě a Parlamentu ČR v řešení nejzávažnějších školsko-politických otázek. Navrhuje se, aby Rada pro vzdělávání byla ustavena jako poradní orgán vlády se širokou spoluúčastí rozhodujících sociálních partnerů s celostátní působností. Usnesení rady pro vzdělávání má pomoci školským orgánům řešit koncepční, strategické a záměry a dlouhodobé úkoly.

Dostupné z <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=3&t=881>.

D19 – Rada pro lidské zdroje ve Strategii rozvoje lidských zdrojů

Struktura národního strategického řízení RLZ by měla mít tyto hlavní rysy: Za strategické řízení rozvoje lidských zdrojů zodpovídá vláda ČR. K tomuto účelu by ustavila Radu vlády pro rozvoj lidských zdrojů (dále jen „Rada“) jako svůj poradní orgán. Rada by měla být zřízena zákonem (příp. usnesením vlády) pro oblast strategického řízení rozvoje lidských zdrojů. Jejím hlavním posláním by mělo být koncepčně zaštitovat rozvoj lidských zdrojů v ČR, prosazovat rozvoj lidských zdrojů jako národní prioritu strategie společenského a ekonomického rozvoje ČR, vytvářet prostředí pro systémovou podporu rozvoje lidských zdrojů na národní úrovni a v regionech a pro spolupráci všech hlavních aktérů, a iniciovat významné systémové intervence do RLZ na národní úrovni.

Rada by se měla skládat ze zástupců klíčových ministerstev, krajů, zaměstnavatelů, odborů, vysokých škol a nezávislých odborníků. Předsedou Rady by měl být místopředseda vlády pro vědu, výzkum a lidské zdroje. Výkon organizačního sekretariátu Rady by zajišťoval úřad místopředsedy vlády pro vědu, výzkum a lidské zdroje.

Strategie rozvoje lidských zdrojů v ČR (2003). Praha: MŠMT. Dostupné z http://www.esfcr.cz/files/clanky/1291/Strategie_RLZ.pdf.

D20 – Důvody neustavení Rady dle profesora Kotáska

Za nedořešenou však pokládám otázku zprostředkování vlivů občanské společnosti jako celku či všech hlavních „podílníků“ na vzdělávací politiku ve smyslu participace na centrální úrovni. Jak je známo, BK v návaznosti na rozsáhlé komparativní studium zahraničních systémů řízení školství a domácí iniciativy předpokládala, že dojde k ustavení Národní rady pro vzdělávání jako vládního poradního orgánu, jak to také bylo obsaženo v původních návrzích nového školského zákona. V legislativním procesu se od návrhu ustoupilo. Ať byly důvody tohoto eliminačního zásahu jakékoliv (existence Rady vlády pro rozvoj lidských zdrojů, projednávání vzdělávací problematiky v tripartitě, obavy ministerstva z komplikací při přijímání rozhodnutí?), domnívám se, že stále je třeba trvat na její potřebnosti a nenahraditelnosti. Mezinárodní zkušenost v mnoha evropských zemích prokázala účelnost více či méně početného orgánu relativně nezávislého na ministerstvu, který přinejmenším v oblasti koncepce vzdělání a obecné kurikulární problematiky má spolurozhodovací či alespoň poradní kompetence. Není náhodou, že examinační OECD již v roce 1996 navrhovali zřídit Národní kurikulární radu. Členové takové rady, kterými se měli stát nejen zástupci hlavních aktérů vzdělávací politiky, ale i významné osobnosti vědy, kultury a veřejného života, by účinněji než centrálně organizované kampaně mohli ovlivňovat veřejné mínění o školství a vzdělávání.

Kotásek, J. (2006). Jak byla realizována doporučení Bílé knihy? *Učitel'ské listy*, 14(2), 2–4.

D21 – Podkladová studie S2020

V bodě Nastavení strategického řízení a zvýšení kontinuity se píše:

Jedním z nejpalčivějších problémů řízení vzdělávání v České republice jsou jeho časté a zásadní změny. Výměna politických elit a s tím spojených priorit – včetně priorit v oblasti vzdělávání – je součástí demokracie. Je ovšem důležité, aby byla zajištěna maximální kontinuita ve správě školství. Jak ukazují výsledky nedávného výzkumu, fluktuace zaměstnanců v centrální státní správě v České republice je velmi vysoká a MŠMT v tomto ohledu není výjimkou. V závislosti na přijetí či nepřijetí služebního zákona (a jeho podobě) je potřeba legislativně ukotvit kontinuitu MŠMT a dalších centrálních institucí. Pokud toto nebude součástí služebního zákona, ve školském zákoně by měla být zřízena funkce vrchního úředníka pro vzdělávání („státní rada“), kterého by nebylo možné odvolat na základě čistě politického rozhodnutí. Zároveň by byly jasně vymezeny odborné nároky na vedoucí pracovníky státní správy (a způsob stanovování těchto nároků) a způsob výběru vedoucích pracovníků. V souladu s Bílou knihou by měla být legislativně ukotvena a následně zřízena meziresortní Národní rada pro vzdělávání (NRV), jmenovaná ministrem školství na návrh státní rady pro vzdělávání. Mezi kompetence NRV by patřilo schvalování všech strategických

172 kých dokumentů, připomínkování legislativy a koordinace klíčových vzdělávacích aktérů (Straková a Veselý 2013).

Straková, J., Veselý, A. (Eds.), Greger, D., Hausenblas, O., Chvál, M., Janík, T., Košťálová, H., & Simonová, J. (2013). *Návrh východisek a doporučení Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2020*. Expertní podkladová studie pro MŠMT. Verze 2, 18. prosince 2013. Interní materiál pro MŠMT.

D22 – Záměry budoucího ministra Chládky

Aby se celý školský systém po příchodu nového ministra vždycky neotřásl v základech, hodlá Chládek zřídit novou instituci, která by se zaměřovala na strategické plánování – takzvanou Národní radu pro vzdělávání. Tvořit ji mají nezávislí odborníci.

MF DNES, 30. 12. 2013.

D23 – Rada v programovém prohlášení vlády B. Sobotky

Vzdělávání je základním pilířem vládní politiky. Vláda proto připraví dlouhodobou strategii jeho rozvoje a bude usilovat o její podporu napříč politickým spektrem i odbornou veřejností. Bude ustavena Národní rada pro vzdělávání jako platforma pro odbornou diskusi, formulování klíčových směrů rozvoje vzdělávací soustavy a řešení aktuálních otázek ve školství.

Dostupné z <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/dulezite-dokumenty/programe-prohlaseni-vlady-cr-115911/>.

D24 – Rada ve Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020

Ustavit Národní radu pro vzdělávání jako odborný poradní orgán ministra školství, mládeže a tělovýchovy podporující kontinuitu vzdělávací politiky.

Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020. Dostupné z http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie-2020_web.pdf.